

Zoriana PETROVA

Regionální studia a mezinárodní obchod,
Metropolitní univerzita Praha, Česká republika.

Iryna LYUBEZNA

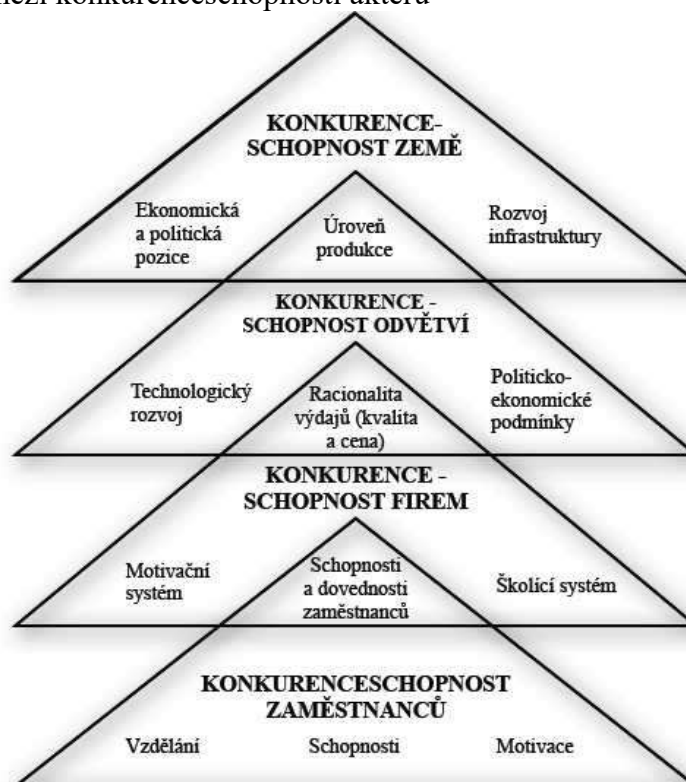
к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

POSTAVENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY DLE MEZINÁRODNÍCH ŽEBŘÍČKŮ

Pro dostatečné ujasnění pojmu konkurenceschopnost je důležité zmínit také existenci několika referenčních úrovní, na kterých ji můžeme pozorovat a definovat, a které mají také na svědomí nejednoznačnost definic pojmu. Můžeme rozlišovat konkurenceschopnost na úrovni jedinců, firmy, odvětví, celého regionu i země (viz obrázek 1). Tyto kategorie se dají v ekonomické rovině sloučit do dvou základních důležitých konceptů, mezi kterými vnímáme výraznější rozdíl – konkurenceschopnost firem a státu. Totiž – státy si nekonkurují stejně jako firmy. O tom mluví i Porter (1998: 7) a popisuje koncept zero sum game neboli hra s nulovým součtem. Ta funguje na principu „co jeden hráč získá, druhý musí ztratit“, proto spolupráce v takovýchto soutěžích nemá smysl. V případě firem a jejich konkurenceschopnosti tento koncept funguje, v případě států je naopak (a především pro EU) spolupráce podstatou. Jednotlivé státy mají také výhodu ve faktu, že i pokud budou relativně nekonkurenceschopné, tak nezaniknou, jak by se tomu stalo v případě firmy.

Obrázek 1. Vztah mezi konkurenceschopností aktérů



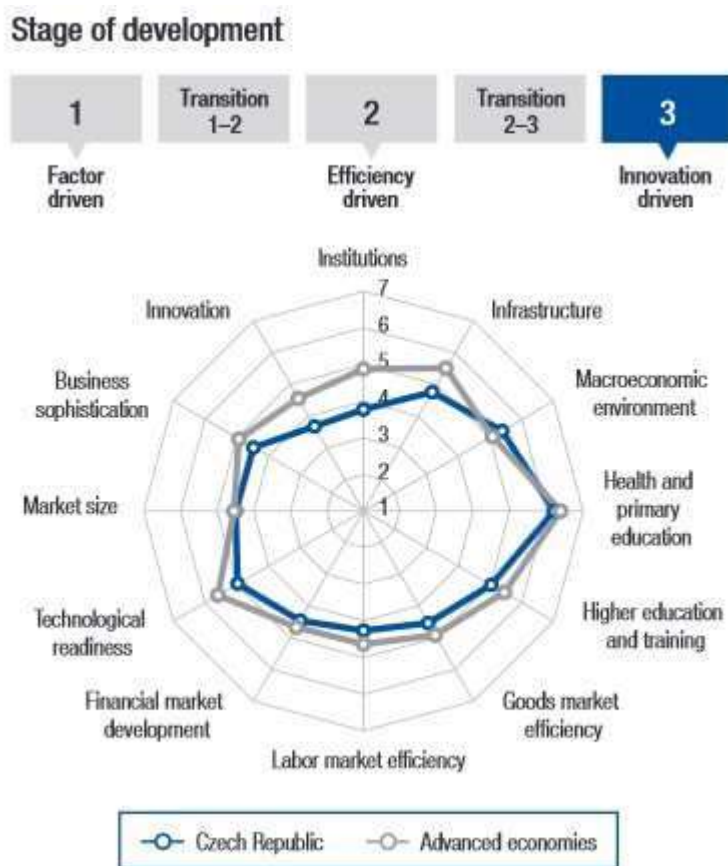
Zdroj: Reiljan, Hinrikus, 2000: 24

Komplexní definice OECD (zahnující všechny úrovně) vnímá konkurenceschopnost jako schopnost korporací, odvětví, regionů, národů a nadnárodních celků vytvářet vysokou úroveň příjmů z výrobních faktorů i poměrně vysokou úroveň jejich využití na udržitelné úrovni při současném vystavení se mezinárodní konkurenci (OECD 2008). Jinými slovy – konkurenceschopnost závisí na schopnosti subjektu produkovat zboží a služby, které obstojí v mezinárodní konkurenci a zároveň zvyšovat (nebo alespoň udržet) HDP. Vzhledem k zaměření této

práce nás dále bude zajímat pouze makroekonomická konkurenceschopnost, tedy konkurenceschopnost států.

Konkurenceschopnost se v dnešní době může posuzovat z několika pohledů. Různé metodiky měření konkurenceschopnosti nám přinášejí často i částečně odlišné výsledky postavení států v jednotlivých oblastech.

Podle stupně ekonomického rozvoje měřeného úrovní HDP na obyvatele ČR patří do skupiny zemí poháněných inovacemi. Graf 2 ukazuje srovnání postavení pilířů Indexu globální konkurenceschopnosti České republiky a ekonomik tažených inovacemi. Podle Světového ekonomického fóra jsou slabou stránkou konkurenceschopnosti České republiky instituce a makroekonomické prostředí. Konkurenceschopnost může být posílena zlepšením vzdělávacího systému a zvětšením flexibility na trhu práce.



Graf 2 Stupně rozvoje

Zdroj: WEF 2014a

Podle výsledků Světového ekonomického fóra Česká republika v letošním roce dokázala postoupit o devět příček výše díky zlepšení v polovině hodnocených pilířů a zvrátila tím tak pětiletou klesající tendenci. Dle zprávy o globální konkurenceschopnosti 2014-2017 v oblasti institucí dosáhla zlepšení v žebříčku o 10 míst, i když v mnoha případech tomu tak bylo z velmi nízké hodnoty ukazatelů. Hlavním problémem stále zůstává korupce a nepatřičné ovlivňování (konkrétně byla extrémně nízká úroveň důvěry veřejnosti v politiky). Hospodářské oživení země se odráží také ve zdravějším makroekonomickém prostředí – deficit rozpočtu pod 3 % značkou spadl, což vedlo ke zlepšení podmínek pro poskytování půjček na finančním trhu. Za zmínku stojí i zlepšení v oblasti zdraví a vzdělávání, a to především díky vyššímu Gross Enrollment Ratio (GER, úroveň vzdělání), tak i postupným zlepšením na trhu práce (62.místo). Co se týče pracovněprávních vztahů ve vztazích k zaměstnavatelům a flexibility stanovení mezd, vnímání je v těchto oblastech příznivější než v předchozích letech (52. A 43. místo), ale stále jsou vnímány problémy jako rigidní

regulace (121.) a omezená schopnost země přilákat a udržet talentované jedince. Bohužel i podíl žen na trhu práce je stále poměrně nízký. Pokud budeme porovnávat ekonomiku s ostatními v Evropské unii, s ohledem na fázi jejich vývoje, tak v této oblasti je stále nízká technologická vyspělost ČR (36.místo) a české podniky jsou stále nedostatečně inovativní, i když fungují poměrně dobře v regionálním kontextu.

Podle Světová ročenky konkurenceschopnosti. Česká republika zlepšila úroveň své konkurenceschopnosti v porovnání s předchozím rokem. Nejlépe je hodnocena infrastruktura (28.) a ekonomická výkonnost (30). Hůře však dopadlo hodnocení efektivity vlády (38.) a efektivity firem (40.)

Podle výsledků z indexu Ekonomické svobody se úroveň této svobody v České republice zlepšuje, což potvrzují obě ročenky – Heritage foundation a Fraser institute. V letošním roce jsou tyto výsledky za Českou republiku nejlepší za celou historii.

Podle indexu ekonomické svobody Fraser institute, se Česká republika zlepšila o celých deset příček. Je potřeba však upozornit, že toto hodnocení je vždy publikováno s dvouletým zpožděním, tedy v tomto případě mluvíme o hodnocení ještě. Výdaje na veřejnou správu se snížily, stejně tak podíl na celkové produkci státních podniků klesl. Naopak svoboda mezinárodního obchodu se zvýšila, a také oblast regulace trhu práce dosahuje lepšího hodnocení.

Taktéž výstupy z indexu od Heritage foundation mohou toto významné zlepšení ekonomické svobody České republiky potvrdit. Zejména se zlepšila oblast investiční svobody, svobody podnikání, svobody od korupce, svobody trhu práce a svobody obchodování. Česká republika se umístila na 15. místě ze 43 zemí v regionu Evropy. Reformy k posílení nezávislosti soudnictví a boj s korupcí jsou nezbytné k zajištění ekonomického rozvoje v následujících letech.

Literatura

1. IMD. World Competitiveness yearbook 2014. In: IMD World competitiveness center [online]. 2014 [cit. 2014-11-23]. Dostupný z: www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014

2. Petrova, Zoriana. Definice a pojetí konkurenceschopnosti [Текст] / Zoriana Petrova, Iryna Lyubezna // Прикладна економіка - від теорії до практики : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 20 жовт. 2016 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський [та ін.]; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. - Тернопіль : Вектор, 2016. - С. 28-31.

3. Petrova, Zoriana. Konkurenceschopnost Evropske unie [Текст] / Zoriana Petrova, Iryna Lyubezna // Розвиток аграрного бізнесу в умовах глобалізації : матеріали Міжнар. наук.-практ.конф. за участю іноз. студ. [м. Тернопіль, 15-17 квіт. 2016 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський [та ін.], відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. – Тернопіль : Астон, 2016. - С. 8-9.

4. PORTER, Michael E. The competitive advantage of nations: with a new introduction. New York: Free Press, 1998, 855 s. ISBN 06-848-4147-9.

5. REILJAN, Janno. HINRIKUS, Maria. et al. Key Issues in Defining and Analysing the Competitiveness of a Country. Tartu: Tartu University press. 2000. 59 s. ISSN 1406 – 5967.

6. WEF. The Global Competitiveness report 2014 – 2015. In: World economic forum [online]. 2014a [cit. 2014-11-23]. Dostupný z: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2014-2015>